

2024-03-20

FÖRSLAG TILL SYNPKUNKTER

Dnr: NAF-2024-00048

Remitteringsinstans Dnr: KFKS-2024-00297

Synpunkter på Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (Ju2024/00480) från nämnden för arbete och försörjning

Nämnden för arbete och försörjning är i grunden positiva till lagförslaget och tycker att det är nödvändigt, men har vissa farhågor när det gäller förslagen kring tidigareläggning av folkbokföring, undantaget från de flesta bosättningsbaserade insatser enligt socialförsäkringsbalken, SFB, och undantaget från stöd enligt LSS. Vidare har nämnden vissa farhågor gällande bedömningen av de ekonomiska konsekvenser som förslaget beräknas få för kommunerna.

Nämnden anser förslaget borde utredas vidare då hänsyn bör tas till kommunernas förutsättningar i övergången från tillfälligt skydd till folkbokföring för ett bra mottagande. Enligt nämnden innebär förslagen en risk för ökade kostnader för kommunen i form av ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser om kompensation för detta inte ges till kommunerna.

Nämndens synpunkter gäller framför allt avsnitt 3.4, 4.1, 6, 7, 8 och 10 i utkastet till lagrådsremiss. Synpunkterna framgår under respektive avsnitt nedan.

Avsnitt 3.4 *Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd bör förbättras*

För att målgruppen ska anses få förbättrade levnadsvillkor, behöver de få samma möjligheter som övriga flyktingar utifrån likställighetsprincipen och barnperspektivet. Om målgruppen skulle exkluderas från exempelvis barnbidrag och bostadsbidrag så föreligger en risk för att de fastnar i ekonomiskt bistånd trots arbete.

Avsnitt 4.1 *En utlänning med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare än vad som gäller nu.*

Massflyktsdirektivet löper ut den 4 mars 2025 och om målgruppen därefter skulle få fortsatt uppehållstillstånd så kommer de att kunna folkbokföra sig och få samma rättigheter och skyldigheter som övriga bosatta i landet. Det bedöms gynna målgruppen bättre då de skulle kunna få ta del av utökade insatser och ersättningar än vad som anges i förslaget.

Under förutsättningen att samtliga individer med tillfälligt uppehållstillstånd utifrån massflyktsdirektivet väljer att folkbokföra sig efter en eventuell lagändring i november och detta sker utan förseningar hos Skatteverket så skulle det innebära en möjlighet att kunna få ta del av etableringsinsatser och etableringsersättningar, vilket nämnden ser som positivt.

Avsnitt 6 och 8 Rätten till bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken och insatser för särskilt stöd och särskild service

Nämnden bedömer att en särreglering där denna målgrupp inte omfattas av samma stöd enligt socialförsäkringsbalken som övriga nyanlända, kan komma att medföra ekonomiska konsekvenser för kommunen i form av ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Behovet av ekonomiskt bistånd kan kvarstå även efter att personer fått ett arbete då en lägre inkomst kan ge behov av bostadsbidrag och den sammanlagda inkomsten blir lägre då inget barnbidrag ges.

En ytterligare farhåga är att det kan bli komplicerat att utreda rätten till ekonomiskt bistånd där hänsyn behöver tas till eventuell make/maka med inkomster i hemlandet samt eventuella tillgångar i utlandet.

Avsnitt 7 Rätten till vissa arbetsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken

Förslaget kring en rätt för målgruppen till vissa arbetsbaserade förmåner så som arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning enligt socialförsäkringsbalken, är positivt dels ur ett barnperspektiv, dels då det bedöms innebära ökade möjligheter till etablering.

Avsnitt 10 Konsekvenser

Massflyktsdirektivet har inneburit att målgruppen haft tillgång till boende som erbjudits av kommunerna. Enligt förslaget gällande folkbokföring, upphör den statliga ersättningen som kommunerna får för nuvarande boende. Detta bedöms medföra en stor ekonomisk effekt på kommunernas kostnader.

Eftersom förslaget bedöms medföra både ökade kostnader i form av arbetsmarknadsinsatser, ekonomiskt bistånd och boendelösningar bör förslaget kompletteras med ett förslag på statlig kompensation till kommunerna.

Oliver Rykatkin

Ordförande

Nämnden för arbete och försörjning